

Simpozij OBDOBJA 40

Namita Subiotto, Biserka Bobnar

Slovenska mladinska poezija v makedonščini

objavljeno v:

Darja Pavlič (ur.): *Slovenska poezija. Obdobja 40*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2021.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-40/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2021.

Obdobja (e-ISSN 2784-7152)

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

SLOVENSKA MLADINSKA POEZIJA V MAKEDONŠČINI

Namita Subiotto

Filozofska fakulteta, Ljubljana
namita.subiotto@ff.uni-lj.si

Biserka Bobnar

Maribor
bibinska@gmail.com

DOI:10.4312/Obdobja.40.547-553

Prispevek prikazuje, v kolikšni meri in kako je slovenska mladinska poezija v obdobju od leta 1991 do leta 2020 predstavljena v makedonskih prevodih, in sicer v primerjavi z obdobjem med letoma 1945 in 1990, s številom prevodov mladinske proze in dramatike ter z objavami slovenskih prevodov makedonske mladinske poezije v obeh etapah. Osredotoča se na pregled redkih knjižnih prevodov slovenske mladinske poezije v makedonščino, objavljenih po letu 2000.

medkulturalno posredovanje, mladinska poezija, makedonska književnost, slovenska književnost, književni prevod

The paper shows to what extent and how Slovene children's poetry of the period from 1991 to 2020 is presented in Macedonian translations, in comparison with the period between 1945 and 1990, the number of translations of children's prose and drama, and the published Slovene translations of Macedonian children's poetry in both periods. It focuses on a review of the few literary translations of Slovene children's poetry into Macedonian published after 2000.

intercultural mediation, children's poetry, Macedonian literature, Slovene literature, literary translation

1 Uvod

Makedonija in Slovenija sta bili od leta 1945 del nekdanje skupne države SFRJ, leta 1991 pa sta se osamosvojili, zato smo raziskavo o medsebojnem prevajanju mladinske poezije zasnovali v dveh etapah. V obdobju 1945–1990/91 je skupna kulturna politika botrovala organiziranemu medkulturnemu posredovanju, po razpadu SFRJ pa se je stanje spremenilo. V prispevku smo upoštevali določene dele doslej objavljenih pregledov o vzajemnem prevajanju slovenske in makedonske književnosti (Банар 2005; Subiotto 2007; Bobnar 2020), pri čemer smo se osredotočili le na mladinsko poezijo. Pojem *mladinska* smo uporabili kot zbirni pojem za pesniško ustvarjanje

za bralca otroka (0–14 let) in mladostnika (do 18 let).¹ Podatke smo pridobivali iz različnih virov: iz kataloga COBISS, baze prevodov Javne agencije za knjigo Republike Slovenije in portala Slovenska bibliografija.

2 Podatki o prevodih slovenske mladinske poezije v makedonščino in makedonske v slovenščino

Podatkovna baza COBISS je nastala zaradi želje po sistemu vzajemne katalogizacije kot skupni osnovi knjižničnega informacijskega sistema in sistema tehnoloških ter znanstvenih informacij nekdanje Jugoslavije. V COBISS.net je vključenih osem držav, med njimi tudi Severna Makedonija. Iskalno zahtevo smo oblikovali tako, da smo določili jezik izvirnika, jezik prevoda, omejili smo časovno obdobje in ciljno publiko. Rezultate smo nato dodatno preverili, saj je bila zvrstna oznaka del v nekaterih primerih neustrezna. Izločili smo podvojene vnose in dela z didaktično vsebino. Ker vsaka članica COBISS.net v sistem beleži le dela iz svojega fonda, lahko prihaja do razhajanj v številu vnesenih del, zato smo podatke zbirali iz slovenske in iz makedonske baze.

Od leta 1945 do 1990 je v makedonščini izšlo 60 knjižnih prevodov slovenskih mladinskih del 32 avtorjev. Med zadetki so se znašla tudi dela Simona Gregorčiča (*Ha Соча; родољубиви песни*, prev. Bistrica Mirkulovska), Franceta Prešerena (*Одбрани песни*, prev. Gane Todorovski in *Сонетен венец*, prev. Slavko Janevski) in pa dela Ivana Cankarja ter hrvaškega avtorja Grigorja Viteza, ki smo jih, prav tako kot vsa didaktična dela, podvojene vnose in ponatise, iz analize izključili in v navedeni številki niso zajeta. Mladinska poezija je zastopana samo z dvema samostojnima zbirkama: *Ciciban* Otona Župančiča (*Цицибан*, prva izdaja leta 1956, 11 ponatisov, zadnji 1987, prev. Aco Šopov)² in *Franca izpod klanca* Kajetana Koviča (*Итрицата Мица*, 1965, prev. Gane Todorovski). Slovensko mladinsko poezijo najdemo še v antologiji *Братимења: Современа југословенска поезија за деца*, ki jo je sestavil Vidoe Podgorec in vanjo uvrstil 60 pesnikov s po eno pesmijo, med katerimi so: Niko Grafenauer (*Крокодили*), Oton Župančič (*Цицибан заспива*), Dane Zajc (*Врата*), Slavko Hočevar Jug (*Брод*), Kajetan Kovič (*Мечкино училиште*), Tone Pavček (*Интервју*) in France Filipič (*Сè е поинаку*) (Podgorec 1990).³ Podgorec (1990: 62) je v spremni besedi od slovenskih pesnikov izpostavil Župančiča kot prvega, ki je napisal cikel o enem junaku, zaključil pa z mislijo, da je to prva seznanitev z bogato zakladnico jugoslovanske poezije za otroke in da nas bo topla jugoslovanska streha varovala tudi v prihodnosti (prav tam: 63), toda skupna država je razpadla že naslednje leto po objavi te antologije.

1 Kordigel Aberšek (2008) je bralni razvoj otroka razdelila v naslednje faze: 1. predjezikovno obdobje ali doba praktične inteligence (od rojstva do 2. leta), 2. obdobje intuitivne inteligence (med 2.–3. in 7. letom), 3. obdobje konkretnih, logičnih intelektualnih operacij (od 7. leta do 12. leta) in 4. obdobje abstraktne inteligence (čas adolescence).

2 Pri navajanju del so na prvem mestu naslovi izvirnikov, v oklepajih pa naslovi prevodov.

3 V publikaciji ni podatkov o prevajalcih.

Od leta 1991 do leta 2020 je bilo v makedonščino prevedenih 30 del z oznako slovensko mladinsko leposlovje 24 avtorjev oz. urednikov. Poezijo zastopata *Moj očka Lile Prap* (*Mojom tamo*, 2007, prev. Koste Ćulumovski) ter *Pedenjped* Nika Grafenauerja (*Πεδανεδ*, 2016, prev. Pandalf Vulkanski in Davor Stojanovski), k njima pa smo prišteli še *Mačka Murija* Kajetana Koviča (*Маџоm Мурџу*, 2017, prev. Davor Stojanovski), saj poleg proznega besedila vsebuje tudi pesmi.⁴

Ko smo kot jezik izvirnika navedli makedonščino, kot jezik prevoda pa slovenščino, smo za prvo etapo dobili 20 zadetkov, med katerimi je le ena samostojna pesniška zbirka: *Под ѕтреата на ѕвездите* Stojana Tarapuze v prevodu Slavka Juga (*Kako prikličeš zvezdo*, 1986). Makedonska mladinska poezija je prisotna še v dveh antologijah. V *Pa mi verjamete: izbor jugoslovanskega modernega pesništva za mladino* najdemo pesmi šestih makedonskih pesnikov (Slavka Janevskega, Gligorja Popovskega, Stojana Tarapuze, Vidoa Podgorca in Boška Smakoskega) v prevodu Severina Šalija in Nika Grafenauerja. Avtor antologije *Roža čudotvorna: Antologija sodobnega jugoslovanskega pesništva za otroke* Vladimir Milarić je v uvodnem besedilu zapisal, da so nacionalne antologije mladinske poezije, na katere se je oprl pri svojem izboru (omenja pregled Nika Grafenauerja za slovensko in Ćorgija Arsovskega za makedonsko), nastale šele pred kratkim ter da so tovrstni poskusi v Jugoslaviji zelo redki, saj so razlike v estetskih koordinatah, stopnjah razvitosti te poezije v posameznih okoljih in v jezikih ovirali celovit vpogled, »ki bi vse različnosti povezal v relativno zaokroženo celoto« (Milarić 1985: 10). V antologijo je uvrstil iste avtorje iz Makedonije kot Grafenauer, dodal pa še naslednje: Miha Atanasovskega, Milutina Bebekovskega, Rajka Jovčevskega, Jovana Strezovskega, Nečatija Zekeriya in Adama Gajtanija. Pesmi so prevajali Slavko Jug, Severin Šali, Franci Zagoričnik, Niko Grafenauer in Ivan Minatti.

V drugi etapi so bila od makedonskih mladinskih del v slovenščino prevedena: radijska igra *Пепелашка во дискo* Tometa Arsovskega (*Pepelka v disku*, 1998, za Radio Slovenija, prev. France Vurnik), delo Aleksandra Kujundžiskega *Сакам книга* (*Ljubim knjigo*, 2009, prev. Bistrica Mirkulovska), ki vsebuje izbor pesmi, zgodb in krajših dramskih besedil, ter ljudska pravljica *Умом и крcметом* v zbirki *Pravljice nekdanje Jugoslavije in slovenskih narečij* (*Pamet in sreča*, 2019, prev. Matej Tratnik).

Pregledali smo še bazo prevodov na spletni strani Javne agencije za knjigo Republike Slovenije, kjer nismo našli novih podatkov, in portal Slovenske bibliografije, kjer smo našli le nekaj zapisov, ki so ustrezali že zabeleženim zadetkom iz COBISS-a ter podatek o še enem ponatisu prevoda *Cicibana* (1990).

4 V bazi je še *Pastir* Matije Valjavca (*Овчар*, prev. Petko Domazetoski), ki naj bi izšel leta 1999 za Društvo za nauka, kultura i umetnost »Braća Miladinovci« iz Struge, vendar je navedeno, da je delo v tisku in nobena knjižnica nima izvoda, zato ga v analizi nismo upoštevali.

3 Analiza knjižnih prevodov slovenske mladinske poezije v makedonščino v obdobju 1991–2020

Zanimivo bi bilo analizirati tudi makedonske prevode *Cicibana, France izpod klanca* in pesmi iz Podgorčeve antologije, vendar se zaradi omejenega prostora tu osredotočamo le na prevode, ki so nastali po osamosvojitvi. V obdobju 1991–2020 so bili objavljeni trije knjižni prevodi slovenske mladinske poezije v makedonščino: *Moj očka* z besedilom in ilustracijami Lile Prap, *Pedenjped* Nika Grafenauerja z ilustracijami Marjana Mančka in *Maček Muri* Kajetana Koviča z ilustracijami Jelke Reichman. Dela so v bazi COBISS.SI označena kot slikanice, namenjene predšolskim (*Moj očka*) ali šolskim otrokom (*Pedenjped* in *Maček Muri*),⁵ in vsa tudi v prevodu vsebujejo ilustracije iz izvornikov. V nadaljevanju bomo prevode pregledali z vidika funkcijskega pristopa (Newmark 2000: 294) in skušali oceniti, ali se prevedeno besedilo ujema z ilustracijami, ali sta ohranjeni oblikovna in zvočna podoba pesmi ter kakšen je prenos besedišča.

Moj očka Lile Prap »temelji na odnosu otrok/mladič – njegov oče,« ugotavlja Dragica Haramija, o besedilu pa zapiše, da živali v pesmih niso poimenovane in otrok šele skozi sliko spozna, za katero živalsko vrsto gre, ter da imajo štirivrstičnice »večinoma pretrgano rimo, besedila pa uporabljajo stripovski način ubeseditve, saj so zapisana v ‘oblačkih’, le-ti nakazujejo, da je govorec verzov otrok/mladič« (Haramija 2007: 60). Izvornik je izšel pri Mladinski knjigi leta 2007, njen del je tudi Mladinska kniga iz Skopja, ki je istega leta objavila prevod Kosteta Kulumovskega. Štirivrstičnice se v prevodu večinoma razširijo na pet, včasih celo šest vrstic. Kratki verzi, najpogosteje šesterci, se v prevodu podaljšajo, ponekod tudi do dvanajsterca, če upoštevamo, da posamezen verz sestavljata zaokrožena misel in rimana beseda. V nekaterih pesmih so namreč daljši verzi prelomljeni, tako da je drugi del verza potisnjen v naslednjo vrstico, v tej pa se, če je možno, že začne naslednji verz, npr. v pesmi ob ilustraciji papig:

ЈАС И ТАТО СМЕ ШАРЕНИ
ПТИЦИ, ПОСТОЈАНО
ПОВТОРУВАМЕ РАЗНИ КРИЦИ.
СО НЕГО ИЗМИСЛУВАМЕ МНОГУ
СКАЗНИ И РАСКАЖУВАМЕ
ПРИКАЗНИ РАЗНИ.
(Prap 2007)⁶

Prevajalec večinoma ohrani rimo in najbrž se zato pri izbiri besedišča nekoliko oddalji od izvornika, pri čemer se oprime ilustracij – upodobitev živalskega sveta: v dveh pesmicah so živali v prevodu poimenovane (lev in pisane ptice), pri ilustraciji z žirafami je omenjen očkov dolg vrat in sinovo brstenje listov, pri kengurujih torba, v katero očka spravi sina, pri slonih so omenjeni očkovi okli in rilec, pri opicah

⁵ Od 5 do 10 let.

⁶ V izvorniku: »Z OČKOM SI IZMIŠLJAVA / CEL KUP BESED / IN SI JIH PONAVLJAVA / SPET IN SPET IN SPET.« (Prap: 2007).

skakanje po vejah, pri polžu hišica, pri kameleonih pa zelena barva. S tem se tudi semantično oddalji od besedila v izvorniku, ki se nanaša le na človekovo okolje.

Leta 1966 je Niko Grafenauer prvič objavil pesniško zbirko *Pedenjped*, ki je postala zelo priljubljena in je doživela več ponatisov. Makedonski prevod je nastal na podlagi izdaje Mladinske knjige iz leta 2008, ki vsebuje 11 pesmi, objavila pa ga je založba Templum, ki od leta 1993 izdaja leposlovje ter strokovne monografije s področja družboslovja in humanistike. V zbirki Во 5 kaj вртелешките, specializirani za slikanice za najmlajše bralce, so v letih 2016–2017 izšle štiri slovenske: *Moj dežnik je lahko balon*, *Pedenjped*, *Pekarna Mišmaš* in *Maček Muri*. Vse slikanice je prevedel Davor Stojanovski, pri prevodu *Pedenjpeda* pa je sodeloval še Pandalf Vulkanski alias Nikola Gelevski, glavni in odgovorni urednik založbe, ki je na vprašanje, zakaj se je odločil za izdajo teh knjig, odgovoril, da je hotel makedonske bralce spomniti na najpomembnejše jugoslovanske slikanice. *Pedenjped* se mu zdi kakovostno delo, nekoliko uporniško in nekonvencionalno, zanimivo tudi z jezikovnega vidika. Prevajalca sta obliko pesmi (razporeditev kitic in število verzov) ohranila, prav tako rime (največkrat prestopne, nekajkrat zaporedne, včasih nepopolne). Trohejski osmerek ali sedmerek v prevodu nista vselej ohranjena; verzi imajo tako velikokrat več kot osem zlogov, a pesmi vseeno obdržijo ritem, igrivost (tudi hudomušnost) in nežnost, značilno za vezana besedila za otroke. Čeprav se zdi, da sta prevajalca pri prevajanju dala prednost ohranitvi rime in temu prilagodila prenos besedišča, sta se hkrati trudila v prevodu ohraniti čim več izrazov iz izvornika. Kjer se ni izšlo, sta poiskala sinonimne rešitve, pri čemer sta poskrbela za ujemanje prevedenega besedila z ilustracijami. Zanimiv je npr. prevod primere: »UHLJA KOT DVA SPRTA STRICA / MUHASTO ŠTRLITA V SVET. / PEDENJAMICA SRED LICA – / TO JE MALI PEDENJPED.« (Grafenauer 2008) iz zadnje kitice pesmi *Pedenjped* v: »КАКО ДВАЈЦА ЦАМБАЗИ / УШИТЕ МУ СТРЧАТ БЕЗ РЕД, / ПЕДАДУПЧИЊА СРЕД ОБРАЗИ – ТОА Е НАШИОТ ПЕДАПЕД!« (Графенауер 2016). *Džambaz* je stilno zaznamovana beseda; arhaizem in turcizem, označuje pa trgovce s konji, ki so bili glasni in so krilili z rokami, da bi čim bolje prodali svoje blago, zato se zdi posrečena ustreznica *skreganima stricema*. Naslovnega junaka sta prevajalca poimenovala *Pedaped*. Ime junaka v izvorniku je skovanka iz sinonimov za dolžinsko mero *pedenj* in *ped*. V makedonščini za to obstaja le ena beseda, *peda*, a ker je *Pedenjped* deček in se tudi v makedonščini samostalniki moškega spola večinoma končujejo na soglasnik, se zdi *pedaped* ustrezna skovanka.

Maček Muri, »kratka sodobna pravljica v slikaniški obliki« (Blažić 2010: 143), prvič objavljena leta 1975, vsebuje tudi šest pesmi. Stojanovski je tudi tu trohejski osmerek ponekod zamenjal z daljšimi verzi, pri tem pa ohranil rimo, obdržal ritem, igrivost in duhovitost izvornika. Izvirne ilustracije so ustrezno dopolnjene z napisi v makedonščini: z imenom krčme, časopisa, imeni Macinih oboževalcev, replikami Mike in Mikija. Manjše neujemanje je le pri četrti pesmi, kjer Maca in Muri kosita: Maca »cmoke in pečeno raco«, Muri pa »kokošjo juho in govedino s prikuho«. V prevodu Maca dobi toplo juho in hrustljivo račje bedro, kar se še ujema z ilustracijo, medtem ko Muri, ki na ilustraciji sreba juho, naroči »шницла со гарнир«, torej zrezek

s prilogo. Razen pri izrazih za hrano, pri katerih izboru besedišča botruje predvsem ohranitev rime, se prevod od izvirnika najbolj odmakne pri nekaterih osebnih lastnih imenih: Čombe postane Bobi, kar se zvočno ujema z množino samostalnika bomba v makedonščini – *bombi*; Miki postane Dačo, kar se ujema s samostalnikom *mačor*, »krasni Pepe, ki frizira mačje repe«, pa postane lepotec Tomaž zaradi zvočnega ujemanja z besedo za rep – *opaš*.

Gelevski je povedal, da založba ni pripravila posebne promocije slovenskih slikanic. Zaradi slabo razvite distribucijske mreže se knjige prodajajo le v okoli desetih knjigarnah v Skopju. Največ knjig se proda na knjižnem sejmu, tako je bilo tudi s slovenskimi slikanicami. Tudi recenzije prevodne literature so v Makedoniji redke. *Moj dežnik je lahko balon* in *Pedenjped* je obravnavala literarna zgodovinarica Vesna Mojsova-Čepiševska in zapisala, da se ji *Pedenjped* zdi nekakšen literarni in likovni naslednik *Cicibana*, ki ga je poznal tudi makedonski otrok, saj je bil v času SFRJ uvrščen v šolska berila, ter da ima besedilo lep ritem in pritegne pozornost otroka, ilustracije pa ga zrelo dopolnjujejo (Mojsova-Чепишевска 2019: 140, 144). Knjižnice zaradi finančne podhranjenosti redko odkupujejo nove izdaje, je še poročal Gelevski, zato smo preverili še zaloge po knjižnicah in ugotovili, da sta makedonska prevoda *Pedenjpeda* in *Mačka Murija* dostopna v univerzitetnih knjižnicah v Skopju, Bitoli in Štipu in v mestni knjižnici na Ohridu, prevod slikanice *Moj očka* pa poleg naštetih univerzitetnih knjižnic še v Prilepu in Kočanih.

4 Zaključek

V obdobju 1945–1990 je izšlo 60 makedonskih knjižnih prevodov slovenskih mladinskih leposlovnih del, a pri tem le dve pesniški (*Ciciban*, *Franca izpod klanca*), ter 20 knjižnih prevodov makedonskih mladinskih leposlovnih del v slovenščino, od tega le eno pesniško. Nekaj pesmi makedonskih pesnikov v slovenskem prevodu in slovenskih v makedonskem je izšlo v antologijah jugoslovanske poezije za mladino (*Pa mi verjamete*, *Roža čudotvorna*, *Братимења*). V zadnjih 30 letih je v slovenskem prevodu izšlo le eno samostojno avtorsko delo iz makedonske mladinske književnosti, v katerem najdemo tudi poezijo, ter 30 knjižnih prevodov slovenskih mladinskih del v makedonščino, a med njimi le tri pesniška. Težko presodimo, zakaj je delež prevedene mladinske poezije v primerjavi s prozo tako nizek. Motivacija za prevod *Cicibana* je bila najbrž uvrstitev tega besedila v osnovnošolska berila, Podgorec je pesmi za antologijo *Братимења* izbiral subjektivno,⁷ Gelevski je s prevodom *Pedenjpeda* in *Mačka Murija* hotel makedonske bralce spomniti na najpomembnejše jugoslovanske slikanice, *Moj očka* pa je izšel pri podružnici matične založbe.

Prevoda *Pedenjpeda* in *Mačka Murija* sta oblikovno in vsebinsko dovršena in bi lahko pri naslovnikih vzbudila podoben odziv kot pri naslovnikih izvirnikov, ki sta nastala pred približno pol stoletja. *Moj očka* je sodobnejše delo in njegov prevod

7 V spremni besedi zapiše, da je izbral po eno pesem pomembnejših avtorjev, ki se je njemu v tistem trenutku zdela lepša od drugih in ki se jo je dalo najbolj točno in zvesto prenesti v makedonščino (Подгорец 1990: 61).

v makedonščino je izšel istega leta kot izvirnik, oblikovno (v razporeditvi verzov) in v besedišču pa se mestoma oddaljuje od njega. Distribucija in recepcija prevedenih slikanic sta skromni. Nemara pa se obetajo spremembe, saj se v zadnjem času nekatere makedonske založbe (Vermilion, Begemot, Templum, Pablišer, Artkonekt, Prozartmedia, Detska radost, Tri, Polatski, Magor, Aleksandar&Aleksandar) bolj zavzeto posvečajo objavljanju prevodne mladinske književnosti. Založba Templum je organizatorica festivala Druga prikazna, ki je bil leta 2020 posvečen mladinski književnosti, na njem pa je nagrajenka Jana Bauer predstavila knjigo *Groznovilca v hudi hosti* v prevodu Lidije Dimkovske. Ob tej priložnosti je založba v 92. številki revije *Margina* objavila izbor južnoslovanske mladinske proze in poezije, v katerem so pesmi Anje Štefan, Andreja Rozmana - Roze, Bine Štampe Žmavc, Andreje Borin in Vinka Möderndorferja v izboru Biserke Bobnar in prevodu Davorja Stojanovskega ter nadvse zanimiva mladinska poezija sodobnih makedonskih avtorjev.

Literatura

- БАНАР, Славе, 2005: *Словенечката книжевност на македонски јазик*. Струга: Ирис.
- BLAŽIĆ, Milena Mileva, 2010: Kajetan Kovič – sodobni mladinski klasik. *Literatura* XXII/227–228. 143–153.
- BOBNAR, Biserka, 2020: Primerjava stanja medkulturnega posredovanja mladinske književnosti med Slovenijo in Severno Makedonijo. Ljudmil Dimitrov, Namita Subiotto (ur.): *България – Северна Македонија – Словенија: литературният превод в приемащата култура и в образованието*. Софија: Аз-буки. 189–199.
- ГЕЛЕВСКИ, Никола, КРУШКАРОВСКА Фросина (ur.), 2020: *Маргина* XXVI/92. Скопје: Темплум.
- GRAFENAUER, Niko (ur.), 1980: *Pa mi verjamate: Izbor jugoslovanskega modernega pesništva za mladino*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- GRAFENAUER, Niko, 2008: *Pedenjped*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- ГРАФЕНАУЕР, Нико, 2016: *Педанед*. Скопје: Темплум.
- HARAMIJA, Dragica, 2007: Otroška književnost Lile Prap. *Jezik in slovstvo* 6. 51–64. Na spletu.
- KORDIGEL ABERŠEK, Metka, 2008: *Didaktika mladinske književnosti*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- KOVIČ, Kajetan, 1975: *Maček Muri*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- КОВИЧ, Каетан, 2017: *Мачорот Мури*. Скопје: Темплум.
- MILARIĆ, Vladimir (ur.), 1985: *Roža čudotvorna: Antologija sodobnega jugoslovanskega pesništva za otroke*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- МОЈСОВА-ЧЕПИШЕВСКА, Весна, 2019: Книгата-сликовница претходница на книгата. Ljudmil Dimitrov, Namita Subiotto (ur.). *България – Македонија – Словенија: межкултурни дијалози в XXI век*. Софија: Аз-буки. 134–145.
- NEWMARK, Peter, 2000: Критика prevoda. *Učbenik prevajanja*. Ljubljana: Krtina. 287–299.
- ПОДГОРЕЦ, Видое (ur.), 1990: *Братимења: Современа југословенска поезија за деца*. Скопје: Мисла, Детска радост, Култура, Македонска книга, Наша книга.
- PRAP, Lila, 2007: *Moј očka*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- ПРАП, Лила, 2007: *Мојот тато*. Скопје: Младинска книга.
- SUBIOTTO, Namita, 2007: Makedonsko leposlovje v slovenskih prevodih. *Hieronimus* I/1–2. 23–39.